

ברכות השחר:

נשוחח על המילה "שחר":

- ✿ צליל פותח – חלוקה לצלילים
- ✿ איפה שמעתם את המילה שחר – האם מכירים ילדים, מקומות או מוצרים הנקראים שחר?
- ✿ מהו שחר: משמעות המילה:

שחר: הוא הזמן שלפני זריחת השמש. תחילתו של השחר בשמיים מוארים על אף שטרם נראית השמש ועד לזריחת השמש (או הנץ החמה). שעה זו מתאפיינת בצבעים עזים המשתנים עפ"י מזג האוויר ועונות השנה. יש האומרים שהמילה שחר באה דווקא מהצבע "שחור" כלומר השעה בה השחר הולך ומתבהר ומפנה את מקומו ליום.

אפשר ללמד גם את הביטויים: עמוד השחר, עלות השחר, שחרית, תפילה שחרית. מהם צבעי השחר? היכן ניתן לראותם?

יצרו יצירה בצבעים מסוגים שונים, בקולאז' עיתונים, מחתיכות בדים, מפלסטלינה ועוד – על לוח גדול בגן (יצירה משותפת) או על דפים אינדיבידואליים (יצירה אישית) המתארת ומציגה את צבעי השחר (כדאי להביא ולהראות תמונות, למשל):

<http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Twilight>

- ✿ מה קדם לשחר?
- ✿ מי קם בשחר? אילו בעלי מקצועות? (אולי אבות ואמהות לתינוקות? או אנשים שנוסעים רחוק וצריכים להשכים קום?)
- ✿ מתי אתם קמים? האם זה נחשב לשחר?
- ✿ אילו אנשים קמים הכי מאוחר? (אנשים העובדים בלילה? אנשים בחופש? אנשים חולים? מלכים ואנשים שאינם עובדים?)
- ✿ מה אתם אוהבים יותר: לקום מוקדם או לקום מאוחר?
- ✿ מי קם יותר מוקדם: אתם או ההורים?
- ✿ מתי יצא לכם לקום "עם שחר"? איך זה מרגיש? איך נראה הבית? הרחוב?
- ✿ תארו את ההתעוררות עם שחר ומאוחר יותר בבוקר כשהשמש כבר זורחת (כדאי לעשות זאת בתנועה)
- ✿ שתי הצעות לעבודה עם טקסט:

א. מיהי איילת השחר?

איילת השחר: הוא ביטוי תנ"כי המתייחס לכוכב נגה. הוא מופיע זמן מועט לפני זריחת השמש וגם זמן מועט אחרי שקיעתה ולכן זכה לשם זה. כאן כדאי ללמד את שירה של לאה גולדברג "מה עושות האיילות" – מה תפקידה של איילת השחר בשיר?
ב. "יתגבר כארי לעמוד בבוקר לעבודת בוראו, שיהא הוא מעורר השחר" (פתיחת השולחן ערוך או"ח א, א) ספר ההלכות "שולחן ערוך" נפתח במשפט הזה. ניתן לשאול מדוע

צריך "להתגבר כארי" כדי לקום בבוקר? מדוע נדרשים כל כך הרבה כוחות? בקבוצה הדתית נשאל מהי עבודת בוראו ומדוע צריך להתגבר כארי כדי לקום אליה. מה פירוש להיות "מעורר השחר", כיצד אני יכול "להעיר את השחר? מי בד"כ מעיר את מי?

יצירה טקסטואלית: בסידור ישנה קבוצת ברכות הנקראות "ברכות השחר".

אילו ברכות לדעתכם, צריכות להיאמר עם שחר? על מה אנחנו מברכים?

נסחו יחד ברכות המתאימות לבוקר (הצעות: התייחסו לברכות המודות על משהו, המבקשות משהו, המהללות משהו, נסחו ברכות הקשורות למתחולל בטבע, למה שקורה לי, נסחו משאלות הקשורות למה שקרה אתמול ולמה שרוצים שיקרה היום).

אפשרות נוספת - למורה בכיתה א והלאה

חכמינו ניסו להגדיר מתי מתחיל השחר. ממתי ניתן לומר את תפילות הבוקר? הנה ההגדרות שהם מצאו:

רבי מאיר אומר: משיכיר בין זאב לכלב.

רבי עקיבא אומר: בין חמור לערוד [=חמור בר].

ואחרים אומרים: משיראה את חברו רחוק ארבע אמות ויכירנו

ברכות ט ע"א

למורה: החכמים יוצאים מנקודת הנחה שלעיתים גם בחושך יש קצת אור וניתן להבחין בו בכל מיני דברים. ערכו תרגיל בכיתה. כבו את האורות (תמיד יש קצת אור) ותנו לעיניים "להתרגל" לחושך. הסבירו לילדים שברגע שהעיניים "מתרגלות" לחושך הן יכולות לראות כל מיני דברים שלא ניתן היה לראות קודם.

כך גם בשחר – ישנם דברים שאפשר להתחיל לראות אבל האם ניתן להבחין בצבעים? האם ניתן להבחין בין דברים דומים? מבחינתם השחר מתחיל כשניתן להבדיל בין כלב לזאב (שהם דומים מאד אך גם שונים מאד) או בין חמור לחמור בר (ערוד) ורוב החכמים סבורים שהשחר מתחיל כשאתה מסוגל לזהות את חברך ממרחק מסוים – ויש כאן אמירה חברתית חשובה – כל עוד אני לא יכול לראות את החבר שלי או לזהות אותו מכל האנשים עדיין לא הגיע הזמן לתפילה. מצאו עם התלמידים הגדרות נוספות לתחילת השחר.